

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการจัดห้องสมุดประชาชน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย:
กรณีศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี

ชื่อและนามสกุล นางสาวณิษฐา พนมชัยสว่าง

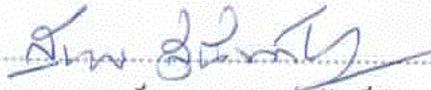
แขนงวิชา การศึกษานอกระบบ

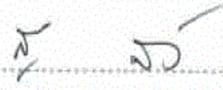
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

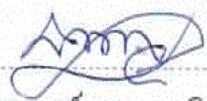
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ ต่องสว่าง
3. รองศาสตราจารย์ ดร. อาชญญา รัตนอุบล

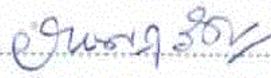
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2553

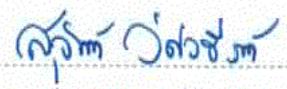
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สุนทร สุนันทชัย)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ ต่องสว่าง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อาชญญา รัตนอุบล)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการจัดห้องสมุดประชาชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย: กรณีศึกษา
จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัย นางสาวชนิษฐา พนมชัยสว่าง **รหัสนักศึกษา** 2462600137 **ปริญญา** ศีษศาสตรมหาบัณฑิต
(การศึกษานอกระบบ) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี (2) รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ
ส่องสว่าง (3) รองศาสตราจารย์ ดร. อาชญญา รัตนอุบล **ปีการศึกษา** 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาในการจัดห้องสมุดประชาชนใน
จังหวัดกาญจนบุรี (2) เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนต่อแนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัด
กาญจนบุรี (3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
และอำเภอ และบรรณารักษ์ ต่อแนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี (4) เพื่อนำเสนอรูปแบบ
การจัดห้องสมุดประชาชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ประชาชนผู้ใช้บริการห้องสมุด 384 คน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด 1 คน และอำเภอ 13 คน และบรรณารักษ์ 13 คน เครื่องมือในการ
รวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามสำหรับแต่ละกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มระบุว่าสภาพปัจจุบันของห้องสมุดประชาชนในจังหวัด
กาญจนบุรี ในทุกด้าน เช่น ด้านอาคารสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ห้องสมุด ด้านบริการ และ ด้านกิจกรรม มีความ
เหมาะสม ในระดับมาก ส่วนปัญหาที่พบมาก ได้แก่ ใต้-เก้าอี้ ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ อาคารห้องสมุดมี
ขนาดเล็กคับแคบเกินไป ขาดการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมห้องสมุด (2) ประชาชนระบุความต้องการใน
ระดับมาก ต่อแนวทางในการพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ ด้านของสมุดประชาชน เพื่อให้เป็นห้องสมุดที่ส่งเสริม
การศึกษาตามอัธยาศัย (3) ความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดและอำเภอ และบรรณารักษ์ ต่อแนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
เห็นด้วยในระดับมากในทุกด้าน (4) รูปแบบการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อส่งเสริม
การศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านครุภัณฑ์ห้องสมุด ด้านการบริหาร
จัดการ ด้านวัสดุสิ่งพิมพ์ ด้านวัสดุไม่ใช่สิ่งพิมพ์ ด้านบริการ และ ด้านกิจกรรม ในส่วนของการบริการและ
กิจกรรมจะเน้นสิ่งต่อไปนี้ บริการคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นข้อมูลข่าวสาร มุมห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
ให้บริการ CD-Rom VCD DVD และ VDO ในเนื้อหาที่ประชาชนต้องการ เช่น เรื่องเกี่ยวกับอาชีพ เกี่ยวกับ
เทคโนโลยีทางการเกษตร กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ทางศาสนาประเพณี

คำสำคัญ ห้องสมุดประชาชน การศึกษาตามอัธยาศัย

Thesis title: A Proposed Model of Organizing Public Libraries for Enhancing Informal Education: A Case of Kanchanaburi Province

Researcher: Miss Khanitta panomchaisawang; **ID:** 2462600137;

Degree: Master of Education (Nonformal Education) ;

Thesis advisor: (1) Dr. Sumalee Sungsi, Professor; (2) Dr. Boonlert Songsawang, Associate Professor; (3) Dr. Archanya Ratanaubol, Associate professor;

Academic year: 2010

Abstract

The purposed of this research were (1) to study present situation and problems of operating the public libraries in Kanchanaburi Province; (2) to identify the needs of people for guidelines for operating the public libraries in Kanchanaburi province; (3) to study the opinions of the Directors of Non-formal and Informal Education Centres at a provincial and district levels toward guidelines for operating the public libraries in Kanchanaburi province; and (4) to propose a model of operating public libraries for enhancing informal education in Kanchanaburi province.

The samples of the study consisted of (1) 384 clients of district public libraries, (2) 1 director of provincial and 13 directors of district Non-formal and Informal education centers and (3) 13 librarians. Each set of questionnaires was employed for data collecting for each group of the samples. The data were analyses by frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

Research findings revealed that (1) every group of the samples reported the high level of overall satisfaction with every aspect of the public libraries (eg.location, facilities, services and activities available). However, some problems still be stated such as not enough tables and chairs for reading, a building was rather small and the publicity of available activities was not yet wide spresaded; (2) Libraries clients expressed their needs at a high level for guidelines for improving every aspect of the public libraries to enhance informal education, (3) The opinions of the director of provincial and the directors of district Non-formal and Informal Education centred towards guidelines for improving every aspect of the public libraries were at a high level; and (4) A proposed model of the public libraries which enhancing informal education consisted of 7 aspects: location and building, facilities, administration, types of printed materials, types of non-printed materials, services, and activities. The services and activities which should be provided included: computer services for searching information, e-library corner, and providing CD-ROM, VCD, DVD and Vedio which included the contents that people needed eg. vocational subjects, agriculture technology, activities of the important days of religious and culture.

Keywords : Public library, informal education

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ ส่องสว่าง รองศาสตราจารย์ ดร. อาชัญญา รัตนอุบล แขนงวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 4 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. จุมพจน์ วนิชกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ ชลารักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทักษิภา ศรีโปฎก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินตนา เกษรบัวขาว ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นในการทำวิจัย และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนทั้ง 7 อำเภอ ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดา ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสศึกษาแสวงหาความรู้ในการทำวิจัยฉบับนี้ คุณค่าและประโยชน์ทั้งหมดที่ได้รับขอมอบให้ แก่ครู อาจารย์ นักศึกษา และ ประชาชน ทั่วไป เพื่อการศึกษาอ้างอิงต่อไป

ชนิษฐา พนมชัยสว่าง

พฤศจิกายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
ห้องสมุดประชาชน.....	7
การศึกษาตามอัธยาศัย.....	25
จังหวัดกาญจนบุรี.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	55
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการผู้อำนวยการศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและอำเภอ และบรรณารักษ์ต่อสภาพ และปัญหาในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี.....	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 ความต้องการของผู้ใช้บริการต่อแนวทางการจัดห้องสมุดประชาชน ในจังหวัดกาญจนบุรี.....	88
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัด และอำเภอ และบรรณารักษ์ต่อแนวทางการจัดห้องสมุด ประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี.....	95
ตอนที่ 5 นำเสนอรูปแบบการจัดห้องสมุดประชาชน.....	109
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	112
สรุปผลการดำเนินการวิจัย.....	112
สรุปผลการวิจัย.....	115
อภิปรายผลการวิจัย.....	124
ข้อเสนอแนะ.....	134
บรรณานุกรม.....	136
ภาคผนวก.....	143
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	144
ข หนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย.....	146
ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย.....	151
ง แบบสอบถามการวิจัย.....	158
จ ตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง.....	223
ประวัติผู้วิจัย.....	226

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	ค่าร้อยละของผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน..... 55
ตารางที่ 4.2	ค่าร้อยละของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและอำเภอ..... 57
ตารางที่ 4.3	ค่าร้อยละของบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน..... 59
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านอาคารสถานที่..... 61
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านครุภัณฑ์ห้องสมุด..... 62
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรีด้านบริหารจัดการ..... 63
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านวัสดุสิ่งพิมพ์..... 64
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านด้านวัสดุไม่ใช่สิ่งพิมพ์..... 65
ตารางที่ 4.9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านบริการ..... 66
ตารางที่ 4.10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านกิจกรรม..... 67
ตารางที่ 4.11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและอำเภอต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านอาคารสถานที่..... 68
ตารางที่ 4.12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและอำเภอต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านครุภัณฑ์ห้องสมุด..... 69
ตารางที่ 4.13	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้อำนวยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและอำเภอต่อสภาพในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านบริหารจัดการ..... 70

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.25 ร้อยละความคิดเห็นของประชาชน ผู้อำนวยการศูนย์จังหวัดและอำเภอ และบรรณารักษ์ต่อปัญหาในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านอาคารสถานที่.....	81
ตารางที่ 4.26 ร้อยละความคิดเห็นของประชาชน ผู้อำนวยการศูนย์จังหวัดและอำเภอ และบรรณารักษ์ต่อปัญหาในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านครุภัณฑ์ห้องสมุด.....	82
ตารางที่ 4.27 ร้อยละความคิดเห็นของประชาชน ผู้อำนวยการศูนย์จังหวัดและอำเภอ และบรรณารักษ์ต่อปัญหาในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารจัดการ.....	83
ตารางที่ 4.28 ร้อยละความคิดเห็นของประชาชน ผู้อำนวยการศูนย์จังหวัดและอำเภอ และบรรณารักษ์ต่อปัญหาในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านวัสดุสิ่งพิมพ์.....	84
ตารางที่ 4.29 ร้อยละความคิดเห็นของประชาชน ผู้อำนวยการศูนย์จังหวัดและอำเภอ และบรรณารักษ์ต่อปัญหาในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านวัสดุไม่ใช่สิ่งพิมพ์.....	85
ตารางที่ 4.30 ร้อยละความคิดเห็นของประชาชน ผู้อำนวยการศูนย์จังหวัดและอำเภอ และบรรณารักษ์ต่อปัญหาในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านด้านการบริการ.....	86
ตารางที่ 4.31 ร้อยละความคิดเห็นของประชาชน ผู้อำนวยการศูนย์จังหวัดและอำเภอ และบรรณารักษ์ต่อปัญหาในการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการกิจกรรม.....	87
ตารางที่ 4.32 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของประชาชนต่อ แนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านอาคารสถานที่.....	88
ตารางที่ 4.33 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของประชาชนต่อ แนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านครุภัณฑ์.....	89
ตารางที่ 4.34 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการของประชาชนต่อ แนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารงาน.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 4.45	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความความคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและอำเภอต่อแนวทาง การจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านกิจกรรม.....	101
ตารางที่ 4.46	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อ แนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านอาคารสถานที่.....	102
ตารางที่ 4.47	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อ แนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านครุภัณฑ์.....	103
ตารางที่ 4.48	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อ แนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารงาน.....	104
ตารางที่ 4.49	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อ แนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านวัสดุสิ่งพิมพ์.....	105
ตารางที่ 4.50	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความความคิดเห็นของบรรณารักษ์ต่อ แนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านวัสดุไม่ใช่สิ่งพิมพ์.....	106
ตารางที่ 4.51	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความความคิดเห็นของบรรณารักษ์ ต่อแนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านบริการ.....	107
ตารางที่ 4.52	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความความคิดเห็นของบรรณารักษ์ ต่อแนวทางการจัดห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านกิจกรรม.....	108